

Ota Búku

Baka Book 3 (New Version)

First Edition

This book was written by Alex Michael, Phodunze Martin Elia, Alex Mahamud, and Benneth Friday Richard. It is intended to be used after Book 2, New Version (Gbre Búkụ) to teach reading and writing. It teaches the reading and writing in Baka covering the less common sounds in the language (Book 2 covered the common sounds).

Búkụ ba ní 'yì éké ga niyí: Alékisi Màyikoli, Pho'dunze Máárátini Ilíya, Alékisi Mamútu ḱ Béniti Furáyide Rícedi. Ní gí ro do 'dódo a gí do kací gbre Búkụ, Míkánda (gbre Búkụ) b́ gí ro 'dódo mǐólo ledre ḱ mǐéké a. Ndịsì 'dódo mǐólo ledre ḱ mǐéké a sǐmǐ Tara Baká. (Búkụ gbre 'dodo onzó gborụ ambú komo ledre go).

Contact Address:

Baka Translation and Literacy Project, P.O. Box 64, Juba,
South Sudan

Email: Baka_project@sil.org

© 2015, Baka Language Association and SIL

First Edition   July 2015

Trial Edition   January 2013

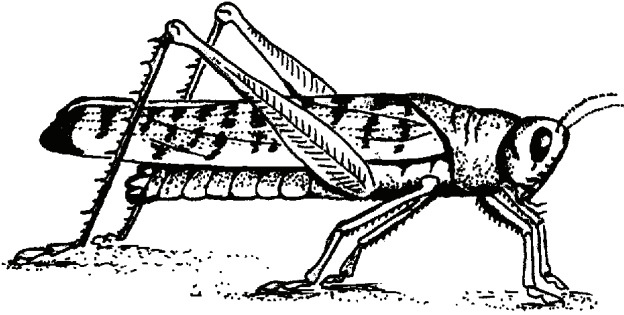
Publisher: SIL

Place of Publication: Juba

Ledre gɪ ro ledre ga bi sɪmɪ búkɔ ba ní

1 'Dódo Ledre: Mɪlogú Mɪngiɾi (ɪ).....	4
2 'Dódo Ledre: 'Yi ('y)	6
3 'Dódo Ledre: Teme (t)	8
4 'Dódo Ledre: Vece (v).....	10
5 'Dódo Ledre: Mɪlogú Íngí (í).....	12
6 'Dódo Ledre: Wóko (w).....	14
7 'Dódo Ledre: Zára (z)	16
8 'Dódo Ledre: Papáyi (p)	18
9 'Dódo Ledre: Mɪlogú Maku (u).....	20
10 'Dódo Ledre: 'Bé'bé ('b).....	22
11 'Dódo Ledre: 'Dúku ('d).....	24
12 'Dódo Ledre: Mɪnyáru (ny).....	26
13 'Dódo Ledre: Mɪlogú ('y).....	28
14 'Dódo Ledre: Ítrí (tr)	30
15 'Dódo Ledre: Gbagba (gb)	32
16 'Dódo Ledre: Ngongó (Ŋg).....	34
17 'Dódo Ledre: Mɪlogú Kotru (tr).....	36
18 'Dódo Ledre: Phala (ph)	38
19 'Dódo Ledre: Rokpo (kp)	40
20 'Dódo Ledre: Mbómú (mb).....	42
21 'Dódo Ledre: Mɪlogú Gongo (ŋg).....	44
22 'Dódo Ledre: Vénye (v)	46
23 'Dódo Ledre: Trandri (ndr).....	48
24 'Dódo Ledre: Ngbíkpi (ngb).....	50
25 'Dódo Ledre: Mɪlogú Pho'do (ph).....	52
26 'Dódo Ledre: Rangba (r)	54
27 'Dódo Ledre: Nvánva (nv)	56
28 'Dódo Ledre: Nzúo (nz).....	58
29 'Dódo Ledre: Gbre (gbr).....	60

M̩ngiri̩

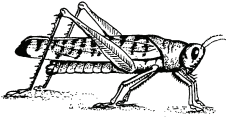
Kadra k̩é'do z̩f M̩ngiri̩ e k̩f Wóko ndéréye do ɾ̩ndí. Do ɾ̩ndí íri, z̩f M̩ngiri̩ e k̩f Wóko ló'boyé s̩m̩t̩ tiriya. G̩ z̩f mongú nd̩s̩j̩ b̩ nd̩s̩j̩n̩f s̩ngó s̩ndí kadra b̩ n̩yí ési pho'du s̩m̩t̩ a ní, ɾ̩í z̩f 'bí 'dí'bi M̩ngiri̩ e k̩f Wóko.

M̩ngiri̩ e n̩yí úrú ní, pho'du oḡonzó roné go. M̩ngiri̩ ya z̩f Wóko ní, “Ngasázé mu.” Wóko íli wá. Z̩f M̩ngiri̩ ngásáómo Wóko c̩k̩j̩ ore. Z̩f Wóko áráónzó roné.

Ndu'yú e

1. Ambí nderénf do ɾ̩ndí ye?
2. Éyí b̩ mengi̩ Wóko ní 'di?
3. Éyí b̩ ówo g̩ ro M̩ngiri̩ ní?

m̄nḡir̄i

m̄nḡir̄i	‡
m̄-ngi-r̄i	m̄
m̄	m̄-ngi-r̄i
‡	m̄nḡir̄i

1. ‡ ‡ † ‡ † † ‡ ‡ † ‡
2. ‡ i ‡ ‡ i ‡ ‡ ‡ i ‡
3. †‡ ‡‡ ‡‡ †‡ †‡ ‡‡ †‡

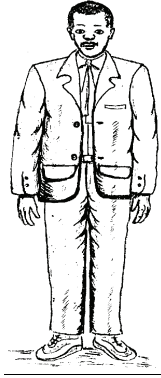
---

s̄	ne	b̄	i
†	l̄	m̄	m̄
lá	nḡi	ma	lá
r̄i	ká	sa	nda

m̄ nḡ i r̄ i   s̄ m̄ ‡   m̄ k á n d a   b̄ † l á m á n e
 m̄-ngi-r̄i   s̄i-m̄ ‡   m̄i-ká-nda   b̄i-lá-má-ne
 m̄nḡir̄i   s̄im̄ ‡   m̄ikánda   b̄ilámáne

1. M̄nḡir̄i n̄i k̄ f̄úndúne.
2. Cika ogo m̄nḡir̄i e k̄ sol̄ú e ḡi s̄im̄ ‡ baba.

'Yìma'dí

Lomo oto 'yìma'dí kpí gí do ngará éyí ga bi otoogu yée do sogo kángá ní. 'Yìma'dí nì ḱ s̀ndíne gbre. 'Yìma'dí ndìsì ndéré do s̀ndíne cí cí 'dága. 'Yìma'dí nì kpá ḱ bílámá sómú ledre s̀m̀ doné. Gí źf ḱyì née ní, źf Lomo óto 'yìma'dí káa do ngére do éyí e za mbá.

Née s̀ ledre bi karaba éyí tr̀dri e za mbá ndìs̀ǹf éré ng̀ri 'yìma'dí gí źfa m̀éré ní.

Ndu'yú e

1. Éyí bi Lomo oto wo kpí ní 'di?
2. Éyí e ndìs̀ǹf éré ng̀ri 'di?

'yima'dí

'Y	'y
----	----

'yi	'y
'y	'yi

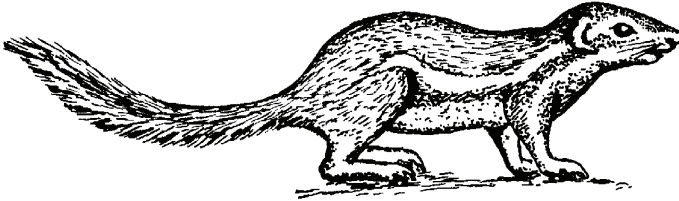
1. 'ya ya 'ya 'ya ya ya
2. 'yá'yá yáya 'yá'yá 'yá'yá yáya

le	ya	'ya	yá
ka	'yi	'yí	'yi
'yá	á	lé	a
ye	ra	á	é

'y i	l e 'y í	'y á 'y a	y á y a
'yi	le-'yí	'yá-'ya	yá-ya
	le'yí	'yá'ya	yáya

1. 'Yi ni go ndéré yáká.
2. 'Yi ni go ógu.

Teme

Kadra kǐé'do zǐ Teme ógùn é ánu awandí 'bì Mááráyáká. Zǐ Mááráyáká sómù ledre gǐ ro síkí ká'dá zǐ Teme. Zǐ Mááráyáká íngi iní 'bé do kúfú awandí ené sǐmǐ kó'do. Zǐ Teme ógùn é éwé iní gǐ do kúfú awandí nées gǐ ro zǐne ánu a. Zǐ Teme éwé iní ba má iní ụkú ené e wá. Tǐndǐrǐ zǐ Teme éwéónzó rone fí umbu.

Ndu'yú e

1. Teme nǐ 'di?
2. Éyí bǐ Mááráyáká mengǐ kǐ teme ní 'di?
3. Éyí bǐ ufu teme ní 'di?

teme

T t

teme
te-me
te
t

t
te
te-me
teme

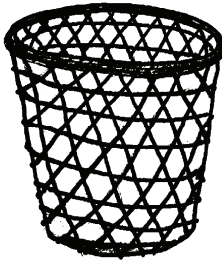
te	ta	sú	ké
ra	me	kụ	tá
bi	e	té	bì
ré	ta	ke	te

t e m e   t á t á   t e t é   t a r a
te-me   tá-tá   te-té   ta-ra
teme   tátá   teté   tara

Teme tara yáká.
Teme e tara yáká.

1. Teme tara yáká.
2. Ufuní teme e tatata wá.

Vece

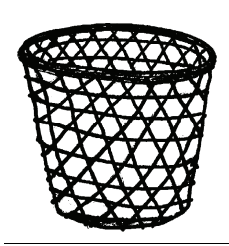

Ndịsị́nǎ́ ú'yú mbúra ḱ gu rone vece. U'yúnǎ́ mbúra gí sịmị́ gboro ḱ nzókpo. Gu b́ ro mbúra vece née ndịsị́nǎ́ óto 'dútụ́ a ḱ tịyí. Togú nịyí go láláóto éyí e sịmị́ mbúra ní. Mbúra ndịsị́ sáká 'yí e ḱngaya.

Ndu'yú e

1. Ndịsị́nǎ́ ú'yú mbúra gí sịmị́ 'di?
2. Ambí ndịsị́nǎ́ ú'yú a ye?

vece

V v

vece	v
ve-ce	ve
ve	ve-ce
v	vece

cé	rá	vú	lé	ra
se	vé	vụ	bá	gá
ve	ca	ce	go	bú
vo	ndé	va	nye	vụ

v e c e	v é	v é v e	v ú v ụ
ve-ce	vé	vé-ve	vụ-vụ
vece		véve	vụvụ

1. Kụndụ anu oto gu goó roa vece.
2. Gu ro bongó vece.

Íngí

Owúkára n̩ kóo bo k̩ ír̩né M̩ngónzo. Z̩fa íngí kúkú 'b̩ teténe ndéréne k̩e ngburu. Z̩f̩ M̩ngónzo lóló iní s̩m̩ kúkú 'bé. Z̩fa íngí a kúm̩ne. Z̩f̩ kúkú b̩ íngí kúm̩ne ba 'd̩c̩né t̩, do útú loko roné gburá. Z̩f̩ M̩ngónzo ndá'bané k̩f̩ úku m̩ng̩ngúrú ledre k̩dí, “Mamá, Mamá, Máíngí óg̩ ledre go romá.”

Ndu'yú e

1. M̩ngónzo íngí kúkú 'b̩ ambi?
2. Éyí b̩ m̩ng̩ M̩ngónzo z̩fa iní iní ní 'di?
3. Nd̩s̩n̩f̩ m̩ng̩ k̩f̩ kúkú 'di?

íngí

Í	í
---	---

íngí

í-ngí

í

í

í-ngí

íngí

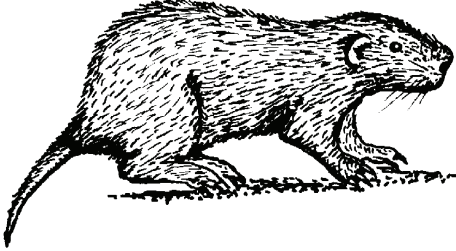
1. i í i í i i í í i í
2. íí íí íí íí íí íí íí íí
3. † i i † i † † i † i

sí	lí	rá	má
lá	ngí	ma	fa
ní	ká	sa	í
kí	má	la	ngi

í ng í	l í l i	s í l i	M a m á
í-ngí	lí-li	sí-li	Ma-má
íngí	líli	síli	Mamá

1. Síli ilí bɪ mɪngɪrɪ sɪmɪ ínɪ.
2. Mɪyáká ini ini gɪ ro ína ené.
3. Mɪngónzo íngí kúkú kúmúne kɪ ínɪ sɪmɪné.

Wóko

Wóko nì b̄lámá owú o'do bangá súwú.

Esì wóko inyiofù ro 'yì e go.

Dongará Mááráligá e k̄f Máárásúwú sinyí kóo ḡ ro wóko. Máárásúwú í'biónzó wóko ené z̄fa ási k̄e ḡ z̄f Mááráligá. Z̄f ledre wóko n̄e ówoné ro Mááráligá gbála.

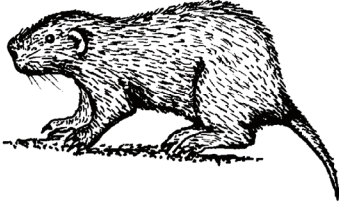
Ḡ karaba ba ní, Mááráligá e k̄f Máárásúwú iliní lolù royé wá ḡ ro wóko.

Ndu'yú e

1. Wóko nì éyì 'di?
2. Éyì b̄f Máárásúwú i'bi ní 'di?
3. Éyì b̄f ledrea owo ro Mááráligá ní 'di?

wóko

W w

wóko

w

wó-ko

wó

wó

wó-ko

w

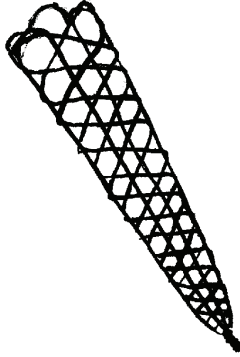
wóko

o	ndu	wu	wú
wu	wó	wụ	wụ
kó	nga	ko	lá
sú	ra	má	rí

w ó k o   s ú w ú   nd u w u   o w ú
wó-ko   sú-wú   ndu-wu   o-wụ
wóko   súwú   nduwu   owú

1. Wóko anu kére née ne.
2. Wóko ñi go née ngásá née.

Zára

Zára ni bɪlámá éyí bɪ owú e ndịsịnɪ ángá sigé e sɪmɪ a ní. Ndịsịnɪ ú'yú zára gɪ sɪmɪ gboro kí nzókpo. Togụ sigé gbugbuolú goó sɪmɪ zára yá, do láláógụ zára bɪ kí sigé née ní ócó a bi gɪ ro zí sigé née úyuné.

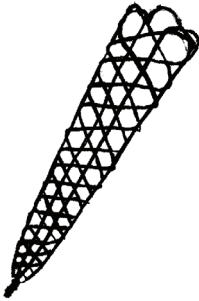
Sɪmɪ bɪ sigé uyu nda go ní, zíye líkpí sị zára do láláógụ sigé née gɪ sɪmɪ zára 'dá'ba. Ndịsịnɪ láláógụ sigé gɪ sị zára gɪ zí ngu'du bɪ odóotonɪ sɪmɪ zára ní.

Ndu'yú e

1. Ndịsịnɪ ú'yú zára gɪ sɪmɪ 'di?
2. Owú e ndịsịnɪ méngj kí zára 'di?
3. Éyí bɪ owú e ndịsịnɪ méngj a kí sigé 'di?

zára

Z z

zára	z
zá-ra	zá
zá	zá-ra
z	zára

zá	ze	le	ra	zá
wó	ra	rí	zụ	zé
te	ta	gị	zá	ko
tá	zụ	'yí	nge	me

z á r a	z ụ z ụ	z e z é	m é ng ị
zá-ra	zụ-zụ	ze-zé	mé-ngị
zára	zụzụ	zezé	méngị

Búra nì goó sìmì zára.

Sigé nì goó sìmì zára.

Teme nì goó sìmì zára.

1. Angání sigé sìmì zára.
2. Babá u'yú zára amá.
3. Sigé nì goó sìmì zára.

Papáyi

Papáyi nì kágá bì ndịsịnị́ 'díyí a 'be ní.
'Yima'dí e, solú e ḱf o'do bangá e mbá ndịsịnị́ ánu
papáyi. Ndịsịnị́ 'díyí papáyi tara ligá.

Ngíti géyí papáyi ndịsị útu ḱf roné sịmị baba.
Mìáná papáyi nì káa źf mbúrụgú ní. Kúfú papáyi
nì nzéré bụkụluné. Kụkụ anu ofụ 'bì ené papáyi go.
Papáyi inyiofụ go.

Ndu'yú e

1. Papáyi nì éyí 'di?
2. Ambí ndịsịnị́ ánu papáyi ye?
3. Papáyi ndịsị gbóró káa be 'di?

papáyi

P p
-----

papáyi
pa-pá-yi
pá
p

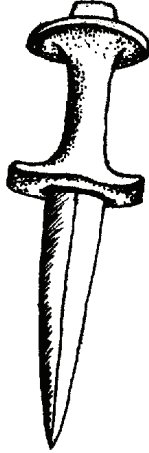
p
pá
pa-pá-yi
papáyi

pa	wu	yi	pa	pé
ye	pá	mo	pé	ko
te	pu	lo	té	ní

P a p á y i   P á w u l o   p ú p u
pa-pá-yi   Pá-wu-lo   pú-pu
papáyi   páwulo   púpu

1. Papáyi utú do Páwulo.
2. Páwulo nì go ánu papáyi.

Maku

Maku ni bilámá éyí bì ndìsì sáká 'yì e do tú'dú m̀isi'di e ní. Ndìsìnf́ ítrí éyí ga bì ḱf́ sókóye ḱf́ óngó éyí e ḱf́ maku.

Kadra ḱjédo źf́ Mandulù e ḱf́ M̀iyáká 'dí'biúgu maku 'bì 'b̀yé ítrí kubayi ḱf́e. Źf́ maku ba óngó Mandulù ro sílía. Źf́ Mandulù úku ledre źf́ M̀iyáká ḱf́dí, “Maku óngó máa go.”

Źf́ M̀iyáká 'dí'bi maku 'bì 'b̀yé ndéré ḱf́e ótolúgu a.

Ndu'yú e

1. Éyí bì ndìsìnf́ ítrí éyí e ḱf́e ní 'di?
2. Éyí bì mengi mandulù ní 'di?
3. 'Yì ga bì ndìsìnf́ ítrí kubayi ní náambi?

maku

U	u
---	---

maku	m
ma-ku	ma
ma	ma-ku
m	maku

1. u   ụ   u   ụ   u   ụ
2. ú   ú   ú   ú   ú   ú
3. kúkú   úku   ụkú   kúkú   ụkú   kúkú   úku

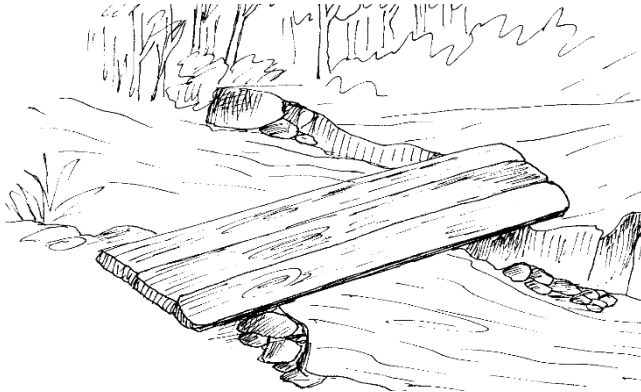
---

ma	kụ	za	u	ra
ze	má	ku	ko	zé
ra	tá	te	ká	kú
gú	ko	me	kụ	tá

m a k u	k ú f ú	u g u	u y u
ma-ku	kú-fú	u-gu	u-yu
maku	kúfú	ugu	uyu

1. Maku 'bì mamá.
2. Maku 'bì babá.
3. Nderé ógụ kí maku amá.

'Bé'bé

Kadra kǐé'do zǐ Ndotó e kǐ Máárágara ndéréye nḡbuṛu. Nḡbuṛu máa née ní, 'bé'bé ndaá 'bǐ ené doa wá. Zǐ sómú ledre ótó 'bé'bé óḡuné sǐmǐ doyé.

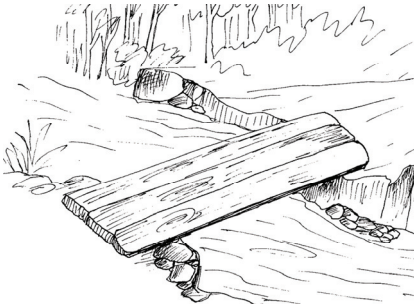
Zǐye tónóye ótó 'bé'bé. Sǐmǐ bǐ 'bé'bé ụkú ní, zǐa ídíne nda go mǐ'doḡu 'bǐ 'yǐ e kǐ bangá e.

Éyǐ e mbá togú sǐlǐ 'yǐma'dí oḡu goó roa, nǐ méngǐ roné tǐ kacǐ sómú ledre bǐ yemenǐ ḡǐ roa ní.

Ndu'yú e

1. Ambí nderénǐ nḡbuṛu ye?
2. Éyǐ bǐ mengǐnǐ wo nḡbuṛu íri ní 'di?
3. Sǐmǐ bǐ 'bé'bé ụkú ní, éyǐ bǐ mengǐ roné ní 'di?

'bé'bé

'B	'b
----	----

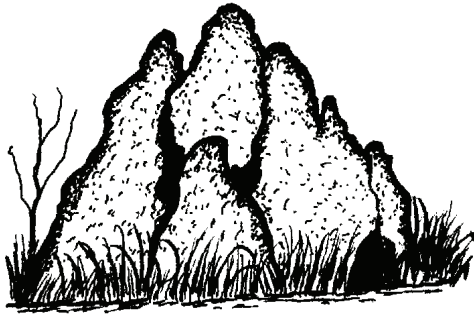
'bé'bé	'b
'bé-'bé	'bé
'bé	'bé-'bé
'b	'bé'bé

'bo	'be	ro	bo
é	so	'bé	kú
go	'bó	ko	'bú
'bú	e	sü	no

'b é	'b é	'b o r o	'b é	'b o g o
'bé-'bé	'bo-ro	'bé	'bo-go	
'bé'bé	boro		'bogo	

1. 'Bé'bé Rasu'bá nduru go.
2. Yemení 'bé'bé bú gı simı késı.
3. 'Boro 'bı Máára'boro.

'Dúku

'Dúku nì 'be 'bì kùndú e. Mìnzéré kùndú ga
bì kí sìmíyé ríríwo ní ndìşiní ónzóogu 'dúku ye.

'Dúku nì kí tú'dú ledre e gí roné. 'Yì ndìşiní
ó'bó 'dící e kí gbagba e gí sìmí káṅgá 'dúku.
Mìnzéré owú o'do bangá e kí ngíti géyi m̀sósókó e
ndìşiní óto 'be 'bì eyé sìmí gu 'dúku. Kófú e ndìşiní
kpá útú ro 'dúku.

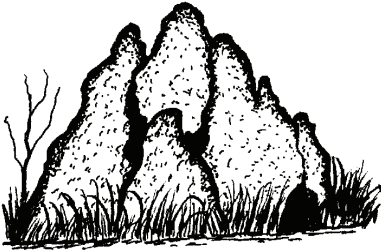
Ndú'yú e

1. 'Dúku nì éyi 'di?
2. Kùndú e ndìşiní ndìşì 'da?
3. Kófú ndìşì útú ro 'di?

'Dú kụ

'D	'd
----	----

'dú kụ	'd
'dú-kụ	'dú
'dú	'dú-kụ
'd	'dú kụ

1. 'dú du 'dú du du 'dú 'dú
2. 'du du 'du du du 'du 'du

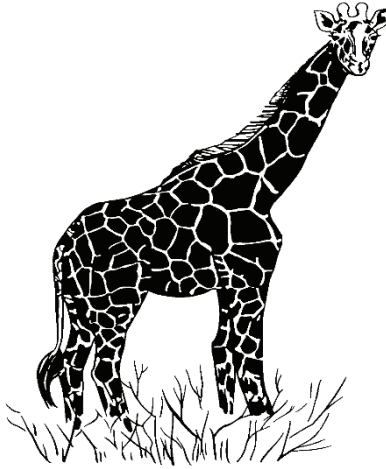
'dú	kụ	dụ	'du	'do
we	'de	'di	kụ	ngo
ke	'dú	go	ko	'do
kó	ro	'dó	kó	'dó

'd ú k ụ	'd o 'd ó	ng o 'd i
'dú-kụ	'do-'dó	ngo-'di
'dú kụ	'do'dó	ngo'di

Sigé naná Malingá.
 Sigé naná bụra.
 Sigé nana **máa**.

1. Kụndú naná máa go.
2. Kófụ nị gáa ro 'dú kụ 'dáa.
3. Lúrú aka la'da bi 'dáa ba.

Mìnyáru

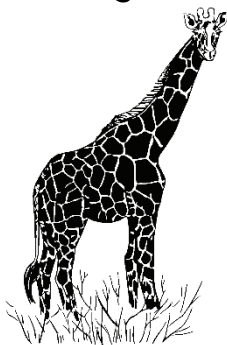
Mìnyáru nì bangá míráfá kí ngbangba gone. Kadra kíé'do zí kemì e ógù ndíki mìnyáru kí ánu éyí ené.

Zí kemì e 'dí'bi sílì ro mìnyáru bìlámáne. Sìmì bì kemì ga ba niyí nda go gbóo kí mìnyáru ní, zí sílì útú ené do mìnyáru. Zí mìnyáru ési sìnđíne sìmì ngásá. Kemì ogóuzunf wo má, yó zí mìnyáru ngásáókpo ené.

Ndu'yúe

1. Mìnyáru nì bangá 'di?
2. Éyí bì mìnyáru ndìsì kóo méngì a ní 'di?
3. Kemì e mēngìnf kí mìnyáru 'di?

mĩnyáru

Ny ny

mĩnyáru
mĩ-nyá-ru
nyá
ny

ny
nyá
mĩ-nyá-ru
mĩnyáru

mĩ	nyí	nyé	kụ	ku
zá	zụ	nva	zu	ze
gú	mụ	zé	nyá	ru
ra	mụ	zụ	nvá	ma

m ĩ n y á r u   n y é n y í   n y a z u   m ĩ l o g ú
 mĩ-nyá-ru   nyé-nyí   nya-zu   mĩ-lo-gú
 mĩnyáru   Nyényí   nyazu   mĩlogú

1. Mĩnyáru ñi bangá mĩráfá.
2. Mĩnyáru romo komo kemị e.
3. E'be mĩnyáru ené go.

Tara'yì

Kadra kéí'do z̩f̩ S̩m̩i'yì úku sín̩yi ledre z̩f̩ Tara'yì. Tara'yì ya z̩f̩ S̩m̩i'yì ní, “Mbófo éyì z̩f̩yì S̩m̩i'yì, mááyì aka go 'd̩t̩t̩ yì amá romá.” Gb̩r̩ú z̩f̩ Tara'yì 'd̩t̩t̩ roné éyì m̩ánu e okpónf̩ lol̩u z̩f̩ S̩m̩i'yì wá.

Lá sílì k̩é'do, z̩f̩ S̩m̩i'yì ó'bóónzó roné 'duo kp̩l̩óru g̩ z̩f̩ 'bú. S̩m̩i'yì ya z̩f̩ Tara'yì ní “Ídí ót̩óomo ledre z̩f̩ma Tara'yì.” Z̩f̩ ler̩í S̩m̩i'yì méng̩i Tara'yì z̩f̩a líkp̩í roné. Z̩f̩ S̩m̩i'yì l̩óru roné g̩ ro Tara'yì za f̩í.

Ndu'yú e

1. Ambí uku sín̩yi ledre ne?
2. Éyì b̩i méng̩i nda z̩f̩ S̩m̩i ní 'di?
3. Éyì b̩i méng̩i roné dongará Tara'yì k̩f̩ S̩m̩i'yì ní 'di?

tara'yì

'Y	'y
----	----

tara'yì	'y
ta-ra-'yì	'yì
'yì	ta-ra-'yì
'y	tara'yì

1. 'yá'ya yáya yáya 'yá'ya yáya

ta	ndì	'yì	ra	le
ú	'yú	'yó	'ye	'yí
lá	e	ka	ú	ka
ú	ó	ló	ká	á

t a r a 'y ì	'y ó 'y ó	ú 'y ú
ta-ra-'yì	'yó-'yó	ú-'yú
tara'yì	'yó'yó	ú'yú

1. Ndú'yú aka wo gị roa.
2. Nderé go ú'yú sáka ené.

Ítrí

Kadra kíé'do zí Máárángono ndóloyóko kará e íci kubayi gí ro ítrí a do ílí a do kadra. Zí kará e ítrí 'dúcu mǐngburoko mbúra e cícì'dì cícì'dì. Tí bǐ tonóní ítrí kubayi kǐ phiyí ní zaá gí kǐ tagá.

Kará ga ba somúní 'bǐ eyé kǐdí togú yéé itrí onzóní kubayi go yá, nǐ í'bí takpásííyè. Ábuwá somú ledre née ndaá 'bǐ ené sǐmǐ do Máárángono wá.

Sǐmǐ bǐ itrí onzóní kubayi ní, zí Máárángono lá í'bí mbófo éyí zǐyè. Zí kará e ínyiyé rụụ ndá'bayé kǐ gbékpí sǐíyè.

Ndu'yú e

1. Máárángono mengí kǐ kará ga ba itríní kubayi ené ní 'dì?
2. Ambí ndoloyoko kará e ne?
3. Togú 'yì saká yì ní áyí méngí kǐe 'dì?

ítrí

Tr tr

ítrí

í-trí

trí

tr

tr

trí

í-trí

ítrí

---

trí	trí	kụ	é	drí
rí	dra	bì	trụ	trí
ìí	í	kú	ko	tra
trị	drị	i	ka	drí

í tr í   k o tr ụ   í tr í

í-trí   ko-trụ   í-trí

ítrí   kotrụ   ítrí

1. Máógụ ona goó trị karaba.
2. Mamá nì go ítrí kubayi amá.
3. Owú e nìyí go ítrí arabíya.

Gbagba

Gbagba ni éyí bí ndìşiní ńbù a do ndìşì bándáóto éyí e sìmí a ní. Ambá bukulu 'yì e ndìşiní ó'bo gbagba eyé do şindíne 'daga.

Ngítì géyì 'yì e ndìşiní ó'bo 'bí eyé gbagba eyé kí mbotuné. Ngítì géyì mbotu a nda ndìşiní síkpì do gbagba ma'dáa mîşìkpì.

Abuturu e ndìşiní ó'bo 'bí eyé gbagba eyé káa zí 'dìcì ní do ndìşì bándáóto éyí eyé e sìmí a.

Ndu'yúe

1. Gbagba ni éyí 'di?
2. Bukulu 'yì e ndìşiní ó'bo gbagba éye káa be 'di?
3. Éyí bí ówo gí ro gbagba ní 'di?

gbagba

Gb gb

gbagba	gb
gba-gba	gba
gba	gba-gba
gb	gbagba

gbá	a	se	á	nda
ta	me	gbe	ku	kù
gbé	o	té	ma	gba
ra	ku	ba	té	ù

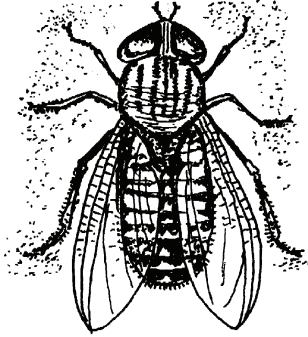
gb	a	gb	a	gb	é	t	é	s	e	gb	e
gba-gba		gbé-té		se-gbe							
gbagba		gbété		segbe							

Gbagba 'bi Maligá.

Gbagba ené.

1. Gbagba ni bi óto éyí mianu.
2. Mamá ékí simi gbagba ené.
3. Gbagba ni bilámá éyí 'be.

Ngoṅgó

Ngoṅgó ni ngíti owú misosokó bi ḱ fundúne kpa ḱ sɛndíne ní. Sído ngoṅgó e ni túdú, mizeréye ḱ mṅgburokoyé. Bɛlámá ngoṅgó ndaá 'bi ené kú wa.

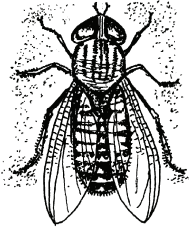
Moko 'bi ngoṅgó dúú ndisi 'dí'biógú bisinyí éyi e ógú ónzóoto a ź 'yi e do éyi mǎnu. Ndonyo somo ngoṅgó ofu go. Togú 'yi bandá roné ḱ éyi mǎnu gɛ ź ngoṅgó wá, ngoṅgó ni í'bí ndiyá źa.

Ndu'yú e

1. Ngoṅgó ń 'di?
2. Ngoṅgó ndisi méngí ḱ 'yí 'di?
3. Idíní bándá ro'yi gɛ ź ngoṅgó gɛ ź 'di?

ṅoṅó

Ṅ ṅ

ṅoṅó

ṅo-ṅó

ṅo

ṅ

ṅ

ṅo

ṅo-ṅó

ṅoṅó

ṅó	má	ó	ṅú	so
e	mé	ṅo	mu	ká
gbé	ngá	ṅu	ká	ṅá

ṅ o ṅ ó k á ṅ á g o ṅ o
 ṅo-ṅó ká-ṅá go-ṅo
 ṅoṅó káṅá gongó

1. Ṅoṅó utú sìmì ùkú.
2. Ṅoṅo ni sìmì gu ore.
3. Ṅoṅó tezi sìmì lí'ba 'bì Badí.

Kotrụ

Kadra kíé'do źf Máárándógó e ndéréye gámáye sìmì súwú ḱf lafúne e. Źfye gámáye, gámáye, éyí b́i źfye úfu a ní ndaá. Źf tara m̀mbé'deyé útúne mbá m̀útú g̀i źf 'bú. Kotrụ ga b́i źf lafúga ga ba ní utúasá ené íci éyí wá.

Źfye kótrụ royé sí ĺjndj́ mbagí ndómo tarayé g̀i ro ledre b́i źfye méngj́ a ní. Ǹyí aka lá ḱf ledre ba, źf ngúru 'yí g̀i do ngaráye lúrú ndíki ̀ngogó ba'di ḱf útú ro 'dúkụ b́i kó'dúye kenée ní. Źf ya'dá e útúye ro ba'di íci a.

S̀m̀ì b́i ici ph̀truńf s̀m̀ì kofụ ní, ̀f́kété źf kotrụ ndé'deogụ ené s̀m̀ì kofụ íri bi 'dí'biogụ a ndaá. Źf ya'dá e ndíyíómo kotrụ c̀kij́ ore ndá'ba eyé.

Ndu'yú e

1. Éyí b́i méngj́ Máárándógó e ní 'di?
2. Éyí b́i oto Máárándógó e źfye kótrụ royé ní 'di?
3. Ambí lurúndiki ̀ngogó ba'di ne?

kotrụ

Tr tr

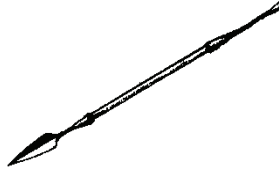
Kotrụ	tr
Ko-trụ	trụ
trụ	Ko-trụ
tr	Kotrụ

a	kú	kó	wó
bì	trí	tro	í
ko	so	ị	tré
trí	e	trị	ụ
ụ	trụ	í	dri

tr ị dr ị	í tr í	K o tr ụ
trị-dri	í-trí	Ko-trụ
trịdri	ítrí	Kotrụ

1. Kotrụ 'bì Mááráligá nde'dé utú sìmì kofụ ụngá.
2. Do trandri nde'dé gị zí kála ledre.

Phala

Phala ni éyí sílì ya'dá e bi ndịsiní ícì bangá e kpá ḱ ícì éyí e ḱe ní.

Kadra ḱíédo ź Ḿáárìndí e ḱ Ḿáárásúwú ùnzụ phala e ndéréye do ịndí. T́ ĺa bi otoní pho'dụ ní, ź ya'dá e geré ịnyịye ịjị ḱ phala sogo mbírá.

Ḿáárìndí áyí ĺa gị ro 'dó'bó mbínzá phala ḱaa ní, kpreé mbínzá phala 'dewe ý ené go. Simi bi tu'bu ogụ nda 'dí'bi mbírá ní, phala nda lolụ ź Ḿáárárìndí ícì a ḱe wá. Yó, ź tu'bu ókpó ené.

Ndu'yú e

1. Ambí nderéní do ịndí ye?
2. Éyí bi mengi roné źye do ịndí íri ní 'di?
3. Tu'bu okpó gị ź 'di?

Phala

Ph ph

phala
pha-la
pha
ph

ph
pha
pha-la
phala

---

pha	pa	pá	gba
yí	phé	ṅgo	ma
ny	la	ku	ṅgo
pho	gba	'du	ra
é	phị	zá	phé

ph a l a
pha-la
phala

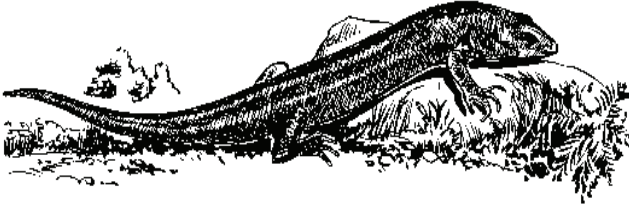
ph é ph é
phé-phé
phéphé

ph o 'd u
Pho-'du
Pho'du

ph ị y í
Phị-yí
Phiyí

1. Máárásúwú ịcị tu'bu kí phala.
2. Phephénfí do 'dịcị ené go.
3. Phala 'bì babá.

Rokpo

Kadra kǐé'do zǐ Rokpo e ndéréye kǐ Kámá gámáye sǐmǐ súwú. Sǐmǐ súwú íri zǐ Rokpo ndíki mongú mǐngerǐ. Zǐ Rokpo ndéréne kǐe do ndéré úfu yǐ ené.

Gǐ zǐa bǐ Rokpo e kǐ Kámá e ndǐşǐnǐ úlu éyǐ e mbá mǐúlu ní, yeré zǐ Rokpo úlu mǐngerǐ ené. Rokpo utúasá lolu ndéré wá gǐ zǐ mongú mǐngerǐ bǐ úlu wo ba. Kámá gámá má ndíki éyǐ wá, zǐyǐ ndá'baóguyǐ gbóo ro rokpo úlu a yeré. Gǐ karaba Kámá ootomo lolu Rokpo wá.

Ndu'yú e

1. Rokpo nderénǐ kǐ kámá 'da?
2. Éyǐ bǐ rokpo mengǐ ní 'di?
3. Rokpo e ilinǐ royé kǐ kámá wá gǐ zǐ 'di?

rokpo

Kp kp

rokpo
ro-kpo
kpo
kp

kp
kpo
ro-kpo
rokpo

ro	phé	pa	kpó
vé	ra	kpì	gbù
kpo	máa	ba	ce
kpó	le	pá	pó
rù	yi	go	ni

r o kp o
ro-kpo
rokpo

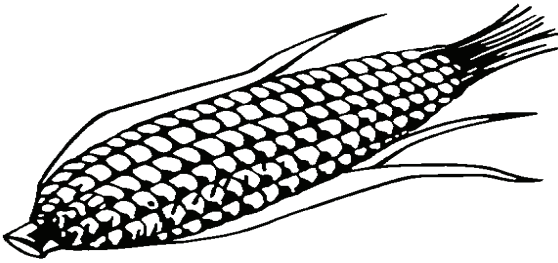
kp o kp ó
kpo – kpó
kpokpó

b a kp ó r ù
ba-kpó-rù
bakpórù

Rokpo ni sí 'dící.
Kámá ni sí 'dící.
Ngono sí 'dící.

1. Rokpo utú gí sìmí ñgokó.
2. Rokpo naná sono mìgbanga.
3. Kámá ni sí gbagba.

Mbómú

Mááráyáká o'do kóo mbómú sɪmɪ úkɔ. Zí mbómú ené ngbóró yeme roné kpɪjɪ bɪlámáne gɪ zɪ ngénye kángá.

Gɪ zɪ bɪlámá moko, zɪ mbómú 'bɪ Mááráyáká ndɪsɪ óto ɾɔngó owú kó'dúne 'duo mióto ɾɔngó. Tɪ lá bɪ mbómú 'bɪ Mááráyáká nɪ aka lá trɪkpa kenée ní, zɪ la'da e ógɔ ólúye sɪmɪ mbómú kacɪ Mááráyáká do lófosínyi a mbá.

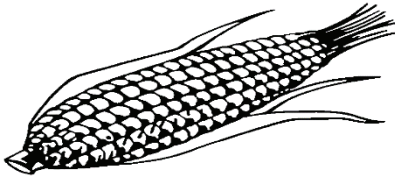
Mááráyáká áyí nda ógɔ bɪ lúrú mbómú eyí yáká ní, éyí nda lolɔ kɪ ɪrɪné mbómú wá. La'da e anuónzónɪ mbómú go. Zɪ bi sínyíne ro Mááráyáká gɪ ro mbómú ené née gbála.

Ndu'yú e

1. Mááráyáká o'do kóo mbómú ené 'da?
2. Éyí bɪ kóo mengɪ nda mbómú ené máa ní 'di? Gɪ zɪ 'di?
3. Éyí bɪ mbómú 'bɪ Mááráyáká oto ɾɔngó owú kó'dúne gɪ zɪa ní 'di?

mbómú

Mb mb

mbómú	mb
mbó-mú	mbó
mbó	mbó-mú
mb	mbómú

mbó	ku	mbá	mú	ndú
ú	mbí	fo	kụ	ré
é	'dó	mbụ	tó	e
mbu	wó	nyó	rá	ra

mb	ó	m	ú	mb	á	g	á	mb	ụ	k	ụ
mbó-		mú		mbá-		gá		mbụ-		kụ	
mbómú				mbágá				mbụkụ			

1. Mbágá miyáká nderé go sịmị gara.
2. Ánu mo'dụ mbómú emeofụ go.
3. Mbómú amá gagá yeme roné go bilámáne.

Goṅgo

Goṅgo ni b̩lámá éyí b̩ ndiṣi saká 'yi 'be ní. Siṁi ngíti sílì z̩ Azékéyi ndéréne g̩ ro sáká goṅgo g̩ z̩ Yemera. Z̩ Yemera ási k̩ goṅgo g̩ z̩ Azékéyi. Yémara ya z̩a ní, “Máíli ba ndéré lágá kóyó amá siṁi baba 'dáa k̩ goṅgo.”

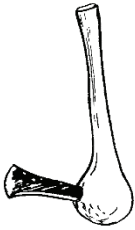
Z̩ Azékéyi úkulúgu ledre z̩a k̩dí, “Ni b̩lámáne, z̩ 'yi ídíne k̩ goṅgo ené. Mááyí ndá'ba g̩ ona ba géré ndéré úcu goṅgo z̩ma. Máíli lolu z̩ ledre méngi ándá máa g̩ ro goṅgo káa z̩ wo ba wá.”

Ndu'yú e

1. Ambí nderé sáká goṅgo ne?
2. Ndiṣiní méngi k̩ goṅgo 'di?
3. Éyí b̩ Yemera méngi k̩ Azékéyi ní 'di?

goṅgo

Ṅg ṅg

goṅgo	ṅg
go-ṅgo	ṅgo
ṅgo	go-ṅgo
ṅg	goṅgo

ṅgo	mbó	mbo	bo	ngo
mù	go	ká	ga	nó
ṅgu	ṅgó	ó	ro	ṅgú
ṅgo	ma	ṅgú	no	ṅgá

g o ṅ g o	ó ṅ g o	ṅ g ú ṅ g u	ng o n o
go-ṅgo	ó-ṅgo	ṅgú-ṅgu	ngo-no
goṅgo	óṅgo	ṅgúṅgu	ngono

1. Lagá 'decị nzi sịndịne goó tụ ḱ goṅgo.
2. Née goṅgo amá.
3. Kángá ezé 'bị bụkụlụ 'yị e.

Ẹ́nye

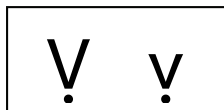
Babá, owúphìrangá née ndìsì Ẹ́nye sínyi s̀ndí bongó ené née kenée g̀ ź 'di? Ẹ́nye sínyi née m̀Ẹ́nye sínyi. Ẹ́nye sínyi ené s̀ndí bongó ené wá. Ndìsì Ẹ́nye a née g̀ źa ḱ ólúne s̀m̀ iní.

Azé ba kpá Ẹ́nye 'b̀ ezé kenée káa b̀ ǹ ólú s̀m̀ iní. Babá, togú Ẹ́nye 'b̀ eyí go, źyí kpá Ẹ́nye 'b̀ amá g̀ źa ḱ sílíné.

Ndu'yú e

1. Owú née uku ź 'b̀né yaá 'di?
2. 'Yì e ndìs̀ń Ẹ́nye s̀ndí bongó g̀ ź 'di?
3. Ambí ndìs̀ Ẹ́nye s̀ndí bongó ne?

ṽénye

ṽénye	ṽ
ṽé-nye	ṽe
ṽé	ṽé-nye
ṽ	ṽénye

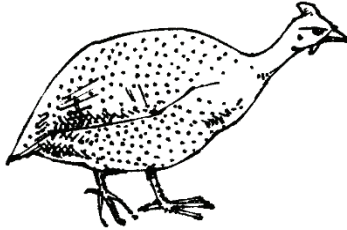

ṽé	nye	pha	í
ṽe	la	nyí	ṽgo
ṽe	ve	ṽé	ce
ṽa	ì	go	trí
ḍu	nyú	ku	ṽì

ṽ é ny e	ṽ e ny ì	ṽ go ṽ go	v e c e
ṽé-nye	ṽe-nyì	ṽgo-ṽgo	ve-ce
ṽénye	ṽenyì	ṽgonoṽgo	vece

1. ṽénye tara bongó eyí gɪ zí ngonyo.
2. Babá ṽénye sɪndí bongó amá.
3. Oco wo kí kágá tóví.

Trandri

Kadra kǐé'do zǐ ngítí o'do útúóguné do kacǐ trandri e sǐ keré. Zǐa geré síkí ká'dá zǐye. Nǐ ógụ kǐ tagá ní, trandri e lakanǐ goó do ká'dá ené ngbengbére. Zǐa tónóne 'déwe sǐndǐ trandri ga bǐ lakanǐ ba kpoó, kpoó óguné kǐe gǐ ro mongúye.

Sǐmǐ bǐ ogụ ro mongú trandri ba, zǐ mongú trandri úku ledre zǐa kǐdí, “Ndá aka 'déwe sǐndǐma wá, máli aka úkuómo ledre zǐ owú 'bǐ amá e.”

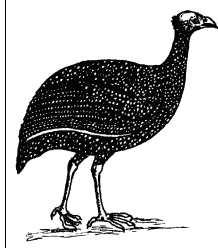
Zǐa úku ledre zǐ owú 'bǐ ené e kǐdí, “Togú ásé karanée go gǐ ro ánu kǐfú keré yá, ídísé aka óngbósi bi sǐ keré íri bǐlámáne kǐ ásé fú ndítíogụ ánu kǐfú keré.” Tǐ do komoa née, kpoó o'do ba 'déwe sǐndǐ trandri ba go. Née sǐ ledre bǐ trandri ndǐsǐ íni ini kǐ nǐ fú ndítíogụ ánu éyí ní.

Ndu'yú e

1. Trandri ukuomo zǐ owú 'bǐ ené yaá 'di?
2. Éyí bǐ trandri ndǐsǐnǐ ánu a ní 'di?
3. Ambí utúogụ do kacǐ trandri ne?

trandri

Ndr ndr

trandri
tra-ndri
ndri
ndr

ndr
ndri
tra-ndri
trandri

tra	é	ndri	ke
dró	ndrú	ndu	má
nde	kú	ma	ndo
ko	ndrú	ndu	gu

tr a ndr i   ndr ú g u   nd o k o
tra-ndri   ndrú-gu   ndo-ko
trandri   ndrúgu   ndoko

Trandri **nì láka** do ká'dá.

Trandri **laka** do ká'dá.

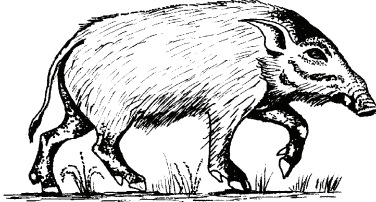
Tu'bu **nì láka** sìmi baba.

Tu'bu **laka** sìmi baba.

1. Trandri laka do ká'dá 'bì Máárángorú sìmi baba.
2. Ngoko kára lala bì trandri fuku sí gbagba 'bì noko.
3. Ndrúgu 'di'bi ngono 'bì Míkánḡá.

Ngbíkpí

Ngbíkpí nì yí ené kóo kpá bangá bì ndisíní úlú a 'be ní. Sí ledre bì ngbíkpí nì gí z'fa karaba bangá súwú ba ní, gí z'f ngíti ya'dá k'f ìrìné Ngìdrì. T'f bì Ngìdrì ówo bú ngárá méngì eyí moko wá ní, z'f yí ìnyìyí ndéréyí 'dí'biógù ngbíkpí úlú a.

Sìmì bì ngbíkpí ndíki nda owú e ní, éyí m'ánu bì gí ro z'fye ánu a k'f owú e ní ndaá 'bì ené lolú wá. Gí z'f 'bú, z'f ngbíkpí ùnzù owú e ndéré ólú k'fye sìmì gbánda 'bì Máárámoko.

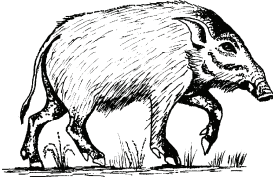
Sìmì bì ngbíkpí nì k'f owú e go cí'dí sìmì gbánda ní, zì Máárámoko lóloné ndoo do lúru za té mongú mbágá ngbíkpí ba z'fa óngbo phala sìmì 'duo tílì. Tìndìrì, Máárámoko ìc'ionzó mongú mbágá ngbíkpí ba go. Née ní z'f ngbíkpí ga bì omon'f née geré ómo eyé sìmì súwú

Ndu'yú e

1. Sí ledre bì ngbíkpí e omún'f gí z'fa sìmì súwú ní 'di?
2. Ambí ngasábayín'f royé ye?

ngbíkpí

Ngb ngb

ngbíkpí
 ngbí-kpí
 ngbí
 ngb

ngb
 ngbí
 ngbí-kpí
 ngbíkpí

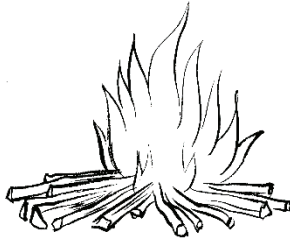
1. ngbúngbu gbúgbu ngbúngbu gbúgbu gbúgbu

ngbí	gbá	gbe	ngó	ngo
o	í	ngbu	lá	ó
ngbá	ru	se	nó	nga
ngó	re	kpí	ra	la

ngb í kp í   ngb á ngb á   l á ngb á   ng ó n ó
 ngbí-kpí   ngbá-ngbá   lá-ngbá   ngó-nó
 ngbíkpí   ngbángbá   lán gbá   ngónó

1. Ngbíkpí anu gbánda amá go.
2. Lúru aka lá mongú ya'dá ngbíkpí bi 'dáa ba.
3. Máárángeli gbugbu gáa gi zí umbu ngbíkpí.

Pho'du

Pho'du ni éyí bí ndìsì sáká 'yì e ḱngaya ní. 'Yì e ndìsìní 'dí'dì éyí míanu do pho'du kpa ḱ óngbó éyí ga bí káa ź gbánda, mbómú, kubayi ní ku pho'du.

T́ la ótoní ezegámá ḱ pho'du wá. Togú ési síl'íyì ku Pho'du, pho'du ni óngbó Síl'íyì. Kpá kenée togú ḱ tara lìmì óngbó cígí 'be wa, pho'du ni ógu óngbóónzó 'be 'bí éyì mbá.

Nì bílámáne ź 'yì bándá roné gì ź pho'du míbándá.

Ndu'yú e

1. Pho'du ndìsì sáká 'yì lárá a káa be 'di?
2. Otoní ezegámá ḱ pho'du wá gì ź 'di?
3. Éyí bí 'yì idí bándá roné gì pho'du gì źa ní 'di?

pho'dụ

Ph ph
----

pho'dụ
pho-'dụ
pho
ph

ph
pho
pho-'dụ
pho'dụ

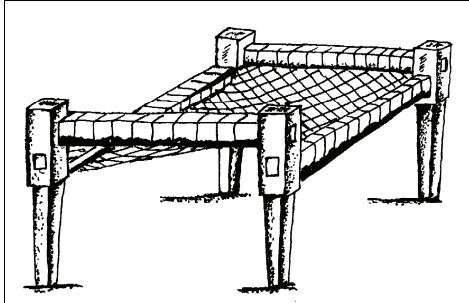
---

pho	trụ	gá	phụ	la
trụ	'dụ	kó	gba	ro
phé	kpo	pá	go	phé
pa	pha	ngo	gba	yi

ph o 'd ụ   ph ụ tr ụ   ph a l a
pho-'dụ   phụ-trụ   pha-la
pho'dụ   phụtrụ   phala

1. Pho'dụ óngbo mamá ḱ gógo sùmù.
2. Mbómù komo pho'dụ.
3. Pho'dụ lìmì.

Ẹangba

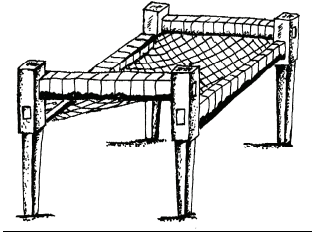
Máárá'díçí yéme Ẹangba ené bílámáne. Zíye ndísiyé 'dú'duyé do Ẹangba máa nées ḱ owú 'bì ené e. Máárá'díçí ásé 'bì esé ndísi ba ní, kùndú e ánunf́ yí eyé kágá s̀ndí Ẹangba go.

Sìmì ngítì ndulọ Máárá'díçí ásé 'bì esé lá ngényé ḱ 'dú'du, r̀kùtù Ẹangba ndurù yí ené ḱse go. Nì m̀útúásáne ź 'yì ndísi lúrú bi kać Ẹangba ené bílámáne. Ẹangba ndaá éyì b̀ ź 'yì ndéndeke ḱe ní wá.

Ndu'yú e

1. Éyì b̀ máárá'díçí yeme ní 'di?
2. Ẹangba mengì ḱ máárá'díçí e 'di?
3. Éyì b̀ ili ź 'yì ndísi méngì a ḱ Ẹangba ené ní 'di?

ṛangba

Ṛ ṛ

ṛangba	ṛ
ṛa-ngba	ṛa
ṛa	ṛa-ngba
ṛ	ṛangba

1. ṛére rere ṛére ṛére rere rere

ngbí	ṛe	mbo	ṛá	ṛa
nyo	ṛó	ra	ṛo	nzé
ṛe	kpí	ngo	nye	vé
ṛe	ngó	nyí	ngba	ṛé

ṛ a n g b a

ṛa-ngba

ṛangba

m b o ṛ o

Mbo-ṛo

mboṛo

ṛ é ṛ e

ṛé-ṛe

ṛére

1. Ṛangba ndurụ kí Máárá'dící.
2. Babá ṛangba ndurụ go.
3. Kúfú kére ené ṛere go.

Nvánva

Kadra kǐé'do zǐ Ndotó ǐnyiné 'dí'bi cóngó nvánva gǐ ro óto a do pho'dụ. Ábuwá Ndotó owo eyí kacǐ nvánva cóngó wá.

Simǐ bǐ nǐ aka tǐ lá tónó nvánva cóngó káa ní, nvaá lagá sǐndǐne go. Geré zǐ 'bú nvánva cóngó nzúlúne gǐ do Ndotó. Zǐa ótoómo kǐ nvánva cóngó née.

Zǐ Máárásúwú bǐ owo kacǐ nvánva cóngó bú bǐlámáne ní, 'dí'bi cóngó née nvánva a. Tǐ bǐ Ndotó ndǐsǐ nda yǐ ené ní, ili ené lolụ nvánva cóngó wá gǐ zǐa lagá kóo sǐndǐne go kǐ nvánva cóngó.

Ndu'yú e

1. Éyí bǐ Ndotó owo kacǐ méngǐ a wá ní éyí 'di?
2. Éyí bǐ 'bú a nzulú gǐ do Ndotó ní 'di?

nvánva

Nv nv

nvánva	nv
nvá-nva	nvá
nvá	nvá-nva
nv	nvánva

nvo	nyí	nva	nva	cé
nvá	ve	ndo	nyo	yí
nyá	nyé	ce	ve	drá
vó	ré	kpo	á	a

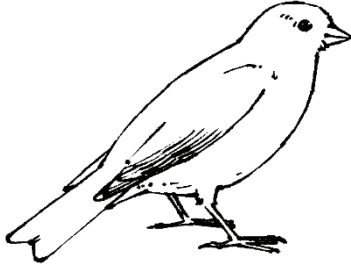
nv á nv a   m ì nv á nv a   nv a nv a
nvá-nva   mî-nvá-nva   nva-nva
nvánva   mînvánva   nvanva

Máárásúwú nvánva cóngó.

Nì nvánva cóngó.

1. Ndịsịní nvánva cóngó kí goṅgo.
2. Ndotó nì go nvánva kágá.
3. Nì go nvánva baba.

Nzúo

Nzúo nì ngíti owù solù bì ánuofu kére, mbómù, kí kífú nzére go ní. Togù nzúo lurúndiki kére go ore, nzúo nderé lolu go ore gbála wá. Nzúo nì nda ndìsì íngbí roné fú lá ore gí ro kére née.

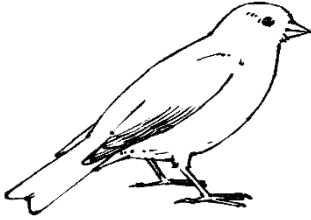
Togù 'yì 'ba'ba kére eyí bìlámáne wá, nzúo nì ánuónzó kére née za mbá.

Gí zí kényí née ní, 'bú lúrúndíki nzúo ndaá do 'yì ó'do kére e wá. Gí zí nzúo ndìsì ánuónzó kére 'bì 'yì e.

Ndu'yú e

1. Nzúo nì éyí 'di?
2. Ambí iliní lúrúndíki nzúo wá ye? Gí zí 'di?
3. Éyí bì ili té do 'ba'ba kére gí zí m'ba'ba ní 'di?

nzúo

Nz nz

nzúo

nz

nz

nzúo

1. nzánza nvánva nzánza nvánva

---

nze	ké	nzú	o	mé
ze	nzé	ra	nzá	de
nza	úo	nzó	ngba	nzí
zé	nzu	me	ma	ré
ra	re	zu	ge	ma

nz ú o

nzúo

k é nz é

ké-nzé

kénzé

o n z ó

o-nzó

onzó

1. Nzúo ni go ánu kére.
2. Mááráyáká ufu nzúo go.
3. Nzúo ndịsịní ndịsị sịmị baba.

Gbre

Kadra kíé'do zí m̄nzéré owù e gbre ndéréye ngburu. Ngburu íri, z̄ye tónóye ìkp̄í kénzé. Zí ngítì owù ba go ìkp̄íogù kénzé ené e gbre.

S̄im̄i b̄i ìkp̄íogù 'b̄i ené go gbre ní, z̄í bi s̄inyíne ro eze a ba. Ḡi z̄fa ìkp̄íogù aka 'b̄i ené wá. Nda ḡi 'd̄á'ba, z̄fa kpá ìkp̄íogù 'b̄i ené e gbre. Z̄í bi nda émené roa ḡi z̄fa b̄i ìkp̄íogù 'b̄i ené kpá go gbre káa z̄í 'b̄i ezené ní.

Ndu'yú e

1. Ambí nderénf̄ ngburu ye?
2. Éyí b̄i bi s̄inyí ro ngítì owù n̄ee ḡi z̄fa ní 'di?
3. Éyí b̄i oto nda wo z̄í bi émené roa ní 'di?

Gbre

Gbr gbr

gbre

gbr

gbr

gbre

1. gbála gbra gbála gbála gbra gbála gbra

---

gbr	ra	rì	re
gbe	wa	gba	é
rá	kó	gbu	ì
gbó	gbé	ndí	e
ngé	ta	té	gbr

gbr e

gbr ì

gbr eé

gbre

gbrì

gbreé

1. Ídí 'dí'bi a gbre gɪ sɪmɪ a.
2. Mááráyáká ufu nzúo e go gbre.
3. 'Di'biogunf go gbre.